

КЛІНІЧНА ПРАКТИКА З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

CLINICAL PRACTICE IN PHYSICAL THERAPY IN DISORDERS OF THE MUSCULOSKELETAL SYSTEM

Мятыга О.М.¹, Таможанська Г.В.¹, Білостоцький А.І.²

¹Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

²Медичний центр фізичної реабілітації та спортивної медицини «КІНЕЗІО»,
м. Харків, Україна.

Анотація: Мета. Розглянути програму проходження клінічної практики з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. Матеріали та методи. У процесі дослідження використано досвід аналогічних вітчизняних програм з підготовки бакалавра за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та програми міжнародних організацій. Отримані результати. У програмі передбачено 3 модулі проходження клінічної практики та клінічні випадки для формування soft skills. Висновки. Клінічна практика є важливою складовою частиною процесу професійного саморозвитку на основі рефлексії, тобто пошуку та оцінки набутого досвіду, реального і наявного.

Ключові слова: клінічна практика, практична підготовка, контроль.

Abstract: *Clinical practice of physical therapy for disorders of the musculoskeletal system.* Myatyha O.M., Tamozhanska G.V., Bialystok A.I. Goal. To consider the program of clinical practice in physical therapy for disorders of the musculoskeletal system. Materials and methods. In the course of the research the experience of similar domestic bachelor's degree programs in the specialty 227 "Physical Therapy, Occupational Therapy" and programs of international organizations were used. The results obtained. The results obtained. The program provides 3 modules of clinical practice and clinical cases for the formation of soft skills. Conclusions. Clinical practice is an important part of the process of professional self-development based on reflection, ie the search and evaluation of experience, real and existing.

Key words: clinical practice, practical training, control.

Вступ. Основною ідеєю концепції вищої освіти на сучасному етапі розвитку професійної вищої школи є підготовка кваліфікованого та конкурентоспроможного на ринку праці працівника, здатного до ефективної роботи за фахом відповідно до світових стандартів, готового до постійного професійного зростання [3, 5]. Це вимагає від навчальних закладів вищої освіти вдосконалення освітнього процесу. Клінічна практика здобувачів вищої освіти є першим етапом практичної підготовки

студентів до професії. На цьому етапі закладаються основи професійних умінь та навичок, ставлення до майбутньої діяльності. На цьому етапі практики здобувачі вищої освіти насамперед адаптуються до умов, максимально наближених до професійної діяльності, усвідомлюють та оцінюють правильність професійного вибору, визначають наявність у себе необхідних здібностей та якостей [3].

Проблема розробляється у межах кафедральної наукової теми «Науково-

методичні аспекти фізичної терапії при захворюваннях різних систем організму» (Державний реєстраційний номер 0121U110208, від 31.03.2021).

Мета дослідження. Розглянути програму проходження клінічної практики з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використано досвід аналогічних вітчизняних програм з підготовки бакалавра за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та програми міжнародних організацій.

Отримані результати. Реалізація фахових компетентностей та програмних результатів навчання можлива лише у процесі професійної підготовки, невід'ємною складовою частиною якої є клінічна практика. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки студентів з їхньою практичною діяльністю і спрямована на формування здатності майбутніх фахівців фізичної терапії до здійснення професійної діяльності на високому кваліфікованому рівні. У загальній системі професійної підготовки здобувачів вищої освіти клінічна практика є певною сходинкою в набутті професійних умінь та навичок у роботи фахівця фізичної терапії [2].

У системі практичної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія в Національному фармацевтичному університеті є дисципліна «Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату», яка відповідає профілю підготовки фахівців з фізичної терапії та регламентується обов'язковими нормативними документами МОН України, згідно стандарту вищої освіти України від 19.12.2018р. № 1419.

Клінічна практика здійснюється під керівництвом лікаря ортопеда-травматолога, кандидата медичних наук, керівника медичного центру фізичної реабілітації та спортивної медицини «КІНЕЗІО» Білостоцького А.І.

Навчальним планом передбачено вивчення дисципліни «Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату», головною метою якої є створення умов та організація освітнього середовища, які сприятимуть виявленню професійної готовності та спроможності студентів реалізувати знання з фахових дисциплін у професійній діяльності [1, 5]. У програмі передбачено 3 модулі проходження клінічної практики та клінічні випадки для формування soft skills, а саме: 1. Організаційно методичні основи проходження клінічної практики при переломах верхньої та нижньої кінцівки. 2. Організаційно методичні основи проходження клінічної практики при переломах хребетного стовпа, кісток тазу, ампутаціях нижньої, верхньої кінцівки, при специфічних та неспецифічних болях у спині. 3. Організаційно методичні основи проходження клінічної практики в ортопедії [2].

Також у програмі систематизовано та описані обов'язки здобувачів вищої освіти кафедри фізичної реабілітації та здоров'я НФаУ, розділи роботи основних навчальних завдань, засоби діагностики успішності проходження програми клінічної практики з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату, перелік звітних документів та індивідуальні карти обстеження для отримання диференційного заліку.

Права і обов'язки здобувачів вищої освіти кафедри фізичної реабілітації та здоров'я НФаУ:

- Виконувати всі види діяльності, передбачені завданнями клінічної практики;
- відповідати за належну особисту підготовку до практичних дій, обумовлених конкретним діагнозом пацієнта чи конкретною ситуацією;
- виконувати вимоги керівників клінічної практики;
- підпорядковуватись правилам внутрішнього розпорядку реабілітаційних закладів;

- дотримуватись професійної етики, конфіденційності, субординації, поведінки та відповідної форми одягу;

- виконувати розпорядження медичного персоналу лікарні, пов'язані з порядком проходження практики;

- своєчасно готувати належну документацію та подавати її на перевірку і затвердження клінічному координатору чи керівнику від університету;

- у межах своєї компетенції самостійно планувати свою діяльність (узгодивши її з клінічним координатором);

- виявляти ініціативу і творчість в організації і проведенні реабілітаційних заходів;

- отримувати консультації у клінічного координатора (клінічного інструктора), керівника практики від бази її проведення, лікуючого лікаря, університетського керівника практики;

- обирати теми виступів чи рефератів для представлення їх на заняттях під час проходження клінічної практики [2, 4].

Нормативною формою підсумкового контролю успішності виконаної практики є стандартизований підсумковий модульний контроль теоретичних знань та практичної підготовки. Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали програму клінічної практики, мають належно оформлений «Щоденник практики» та отримали за поточну діяльність не менше 60 балів. Підсумковий модульний контроль клінічної практики студентів передбачає стандартизований тестовий контроль теоретичних знань та практичної підготовки.

Поточний контроль з кожного модулю включає опитування, відповіді на питання на практичних заняттях на базах практик, виступ з доповіддю, захист рефератів, ведення Щоденника клінічної практики. Крім того перевірка вмінь і практичних навичок проводиться шляхом

вирішення клінічних випадків, проведення дослідів і спостережень та трактування й оцінка їх результатів.

Поточний контроль студентів здійснюється керівником - викладачем практики від кафедри фізичної реабілітації та здоров'я НФаУ та керівниками практики від клінічної бази.

Критерії оцінювання проходження клінічної практики:

Діяльність здобувача вищої освіти	Кількість балів
Практична діяльність студентів (збір анамнезу, проведення реабілітаційного обстеження, визначення основних проблем у пацієнтів, складання короткотермінових та довготермінових цілей, складання реабілітаційної програми, внесення корекції у програму, оцінка результатів роботи, розробка практичних рекомендацій, спілкування з пацієнтами, родичами, медичним персоналом, контроль за станом пацієнта)	до 50 балів
Складання робочої документації (щоденник, картки обстеження, схеми обстеження, складання конспекту реабілітаційної програми, звіт про проходження практики)	до 25 балів
Методична робота (участь в методичних заняттях мультидисциплінарної команди, робота з методичною, науковою літературою, проведення методичних нарад тощо)	до 15 балів
Виконання завдань з самостійної роботи (робота з науково-методичною літературою, оформлення рефератів, індивідуальних завдань, складання програми реабілітаційного втручання)	до 10 балів

Висновки.

Клінічна практика є важливою складовою частиною процесу професійного саморозвитку на основі

рефлексії, тобто пошуку та оцінки набутого досвіду, реального і наявного. Цей вид практики сприяє опануванню майбутніми фахівцями з фізичної терапії низки професійних еталонів, визначенню перспективних завдань на наступні етапи практики, окресленню векторів професійного самовдосконалення [3, 5].

Список літератури

1. Герцик А. М. Створення програм фізичної реабілітації/терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату / А.М. Герцик // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2016. – № 6 (56). С. 37–45.

2. Мятига О.М. Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. Методичні рекомендації / О.М. Мятига, Г.В. Таможанська. Харків : НФаУ, 2020. 44 с.

3. Оновлений опис фізичної терапії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.physrehab.org.ua/PS_description_physical_therapy.html (дата звернення: 25.08.2020). – Назва з екрана.

4. Таможанська Г.В. Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні діяльності опорно-рухового апарату / Г.В. Таможанська, О.М. Мятига, А.І. Білостоцький // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Перспективи розвитку медичної та фізичної реабілітації» – Тернопіль: ТНМУ, 2020. С. 110-113.

5. Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини / Офіційний журнал українського товариства фізичної та реабілітаційної медицини. – 2018. – № 2 (2). 206 с.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Мятига Олена Миколаївна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної реабілітації та здоров'я, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Myatya Olena, candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor of the Department of Physical Rehabilitation and Health, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-5258-3442>

e-mail: olenam450@gmail.com

Таможанська Ганна Валеріївна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри фізичної реабілітації та здоров'я, доцент, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Tamozhanska Ganna, candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Physical Rehabilitation and Health, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-2430-8467>.

e-mail: kulichka79@ukr.net

Білостоцький Антон Ігорович, кандидат медичних наук, керівник медичного центру фізичної реабілітації та спортивної медицини «КІНЕЗІО», м. Харків, Україна

Bilostotskiy Anton, candidate of Medical Sciences, Head of the Medical Center for Physical Rehabilitation and Sports Medicine "KINESIO", Kharkiv, Ukraine

e-mail: kinezio.kharkov@gmail.com